

SỐ 1575

LUẬN LỤC THẬP TỤNG NHƯ LÝ

Tác giả: Bồ-tát Long Thọ.

Hán dịch: Đời Triệu Tống, Đại sư Thi Hộ.

*Quy mạng ba đời đấng Tịch Mặc
Lời chánh pháp diễn nói duyên sinh
Nếu hiểu các pháp là duyên sinh
Pháp hành đã tạo là như thế.
Là hai bên có - không
Người trí có chỗ dựa
Sâu xa không chốn duyên
Nghĩa duyên sinh thành lập.
Nếu nói pháp vô tánh
Tức sinh các sai lầm
Người trí nên như lý
Quán sát pháp hữu tánh.
Nếu thật đạt hữu tánh
Như người ngu phân biệt
Vô tánh thì không nhân
Nghĩa giải thoát nào lập?
Không thể nói hữu tánh
Không thể nói vô tánh
Biết rõ tánh vô tánh
Đại trí như lý nói.
Niết-bàn và sinh tử*

Chớ quán tánh sai khác
Chẳng Niết-bàn sinh tử
Hai tánh có sai biệt.
Sinh tử và Niết-bàn Cả
hai không thực có Nếu
hiểu rõ sinh tử Đây
chính là Niết-bàn. Phá
hữu tánh sinh kia
Phân biệt diệt cũng vậy
Việc được tạo như huyễn
Hiện tiền diệt không thật.
Nếu diệt có chỗ hoại
Biết kia là hữu vi
Pháp hiện còn không đạt
Pháp hoại sao lại biết?
Các uẩn kia không diệt
Hết nhiễm tức Niết-bàn
Nếu hiểu rõ tánh diệt
Sẽ đạt đến giải thoát.
Nếu pháp sinh pháp diệt
Cả hai không thể đạt
Dùng chánh trí quán xét
Từ vô minh duyên sinh.
Nếu thấy pháp tịch tĩnh
Các tạo tác cũng vậy
Biết pháp này tối thắng
Đạt pháp trí vô biên.
Tánh duyên sinh thấy được
Không thấy nghĩa này sai
Tánh vi diệu trong này
Chẳng duyên sinh phân biệt.
Chánh giác Phật đã nói
Có nói chẳng không nhân
Nếu sạch nguồn phiền não
Tướng luân hồi sẽ tan.
Các pháp hành nhất định
Thấy có tạo có giữ
Tại sao lúc trước sau

Từ duyên mà an lập?
Vì sao trước đã sinh
Sau đó lại chuyển khác
Nên giới hạn trước sau
Nhìn thấy như sự huyền.
Vì sao huyền được sinh
Vì sao có chấp trước
Si mê ở trong huyền
Cầu huyền cho là thật.
Trước chẳng phải là sau
Chấp thấy nên không xả
Trí quán tánh vô tánh
Như hình ảnh huyền ảo.
Nếu nói sinh chẳng diệt
Là phân biệt hữu vi
Nên vòng duyên sinh kia
Xoay theo không chỗ hiện.
Nếu đã sinh chưa sinh
Tự tánh kia không sinh
Nếu tự tánh không sinh
Gọi sinh thế nào được?
Nhân lạng thì pháp tận
Tận này không thể đạt
Nếu tự tánh không tận
Tên tận làm sao lập?
Không pháp nào được sinh
Không pháp nào được diệt
Hai đường sinh diệt kia
Tùy sự tùy nghĩa hiện.
Biết sinh thì biết diệt
Biết diệt biết vô thường
Tánh vô thường nếu biết
Không đạt gốc các pháp.
Các pháp từ duyên sinh
Tuy sinh tức là diệt
Như người đến bờ kia
Liền thấy việc biển lớn.
Nếu tự tâm không hiểu

Phàm phu chấp tánh ngã
Tánh không, tánh điên đảo
Liên sinh các lỗi lầm.
Các pháp là vô thường
Khổ, không và vô ngã
Trong ấy thấy lia pháp
Trí quán tánh, không tánh.
Không trụ, không chỗ duyên
Không căn cũng chẳng lập
Từ chủng vô minh sinh
Lìa phần trước, giữa, sau.
Thành đại ác si ám
Như cây chuối không thật
Như thành Càn-thát-ba
Đều hiện bày huyền ảo.
Cõi này đầu Phạm vương
Phật chánh thuyết như thật
Sau các Thánh không vọng
Nói cũng không sai khác.
Thế gian bị si ám
Ái lưu chuyển không dứt
Người trí biết các ái
Nên bình đẳng khéo nói.
Trước nói các pháp có
Câu tánh thật nơi có
Sau tánh cầu cũng không
Liên lia tánh không chấp.
Nếu không biết nghĩa là
Nghe xong liền có chấp
Nên phước nghiệp đã tạo
Hạng phàm ngu tự phá.
Như trước nói bình đẳng
Pháp nghiệp kia chân thật
Nếu hiểu rõ tự tánh
Nói vậy tức không sinh.
Tôi đã nói như thế
Đều y theo lời Phật
Như chỗ tuyên dương đó

Tức pháp uẩn xứ giới.
Đại chủng và các thức
Đã nói đều bình đẳng
Lúc trí ấy hiện chứng
Không còn vọng phân biệt.
Một này nếu như thật
Phật nói là Niết-bàn
Tối thắng này không vọng
Là trí không phân biệt.
Nếu tâm có tán loạn
Cùng các ma tạo tác
Nếu như thật lia lỗi
Tức không có sinh này.
Vô minh duyên như vậy
Phật vì thế gian nói
Nếu đời không phân biệt
Tại sao đây không sinh?
Nếu vô minh bị diệt
Diệt rồi tức chẳng sinh
Tên sinh, diệt trái ngược
Vô trí sinh phân biệt.
Có nhân thì có sinh
Không duyên tức chẳng trụ
Lìa duyên nếu có tánh
Có này cũng đâu được?
Nếu có tánh đáng giữ
Tức nói có sinh – trụ
Trong này nghi lại nhiều
Nói có pháp được trụ.
Nếu Bồ-đề được chứng
Tức khắp nơi thường nói
Nếu tánh trụ giữ được
Đây nói lại có sinh.
Nếu nói pháp thật có
Vô trí nói như vậy
Nếu nói pháp có xứ
Giữ cũng không thể được.
Pháp không sinh không ngã

Trí ngộ nhận thật tánh
 Các tướng thường - vô thường
 Đều do tâm hiện khởi.
 Nếu thành lập nhiều tánh
 Tức muốn thành thật tánh
 Kia tại sao khác đây
 Thường - vô thường sai lầm.
 Nếu thành lập một tánh
 Chỗ muốn như trăng – nước
 Chẳng thật chẳng không thật
 Đều do tâm khởi hiện.
 Pháp tham sân rất nặng
 Do đó sinh kiến chấp
 Nên tranh luận an lập
 Là tánh mà chấp thật.
 Nên nhân khởi các kiến
 Kiến nên sinh phiền não
 Nếu biết đúng điều ấy
 Thấy phiền não đều sạch.
 Nên biết pháp vô thường
 Từ duyên sinh nên hiện
 Duyên sinh cũng không sinh
 Đây thật ngữ tối thượng.
 Trí chúng sinh tà vọng
 Không thật tưởng cho thật
 Tranh luận với người khác
 Tự hành chuyển điên đảo.
 Tự phần không thể lập
 Phần khác làm sao có
 Tự - tha đều không phần
 Trí hiểu không tranh luận.
 Có pháp nào đáng nương
 Phiền não như rắn độc
 Nếu không tịch không động
 Tâm liền không chỗ dựa.
 Phiền não như rắn độc
 Sinh sai lầm rất nặng
 Độc phiền não che lấp

Làm sao thấy các tâm?
Như ngu thấy hình ảnh
Liên vọng sinh tưởng thật
Đời ràng buộc cũng vậy
Tuệ bị ngu si trùm.
Tánh dụ như hình ảnh
Chẳng phải cảnh mắt trí
Đại trí vốn không sinh
Cảnh giới tưởng vi tế.
Chấp sắc gọi phàm phu
Lìa tham là tiểu Thánh
Biết rõ tự tánh sắc
Đó là trí tối thượng.
Nếu chấp các pháp thiện
Như lìa tham, điên đảo
Như đã thấy người huyễn
Lìa tạo tác cầu thể.
Biết nghĩa này là sai
Không quán tánh - vô tánh
Phiền não không thể đạt
Tánh sáng phá trí tà.
Trí lìa nhiễm, thanh tịnh
Cũng không nương vào tịnh
Có nương tức có nhiễm
Tịnh kia lại sinh lỗi.
Pháp phiền não cực ác
Nếu thấy lìa tự tánh
Thì tâm chẳng loạn động
Vượt qua biển sinh tử.
Pháp thiện cam lộ này
Từ Đại bi sinh ra
Theo lời Như Lai nói
Không phân hạn, phân biệt.
Như vậy trong này khó nói được
Tùy người trí thấy liền thành tựu
Người trí tùy quán thuận theo pháp
Như vậy đều từ Đại bi chuyển.
Tánh chân thật trong tất cả pháp

Người trí theo đó quán như lý Chỗ hướng do đấy
tín được sinh Cứu chúng sinh kia là các khổ.
Nghĩa này sâu xa lại rộng lớn Tôi vì lợi ích nên
ngợi ca
Như lời đại trí nay đã nêu Si ám tỵ – tha đều
phá trừ. Phá hết phiền não si ám rồi
Như như chỗ tạo là ma chướng Do đó thường mở
cửa đường thiện Các sự giải thoát lại đâu sai.
Người trì tịnh giới được sinh thiên Câu này là chắc
chắn chân thật Ví như phá giới trụ chánh tâm
Tuy hoại giới nhưng không hoại kiến. Chủng tử lớn lên
chẳng vô nghĩa Thấy nghĩa lợi ích rộng thực hành
Không lấy Đại bi làm nhân chánh Người trí đâu thể
muốn sinh pháp.

